

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Köszöntöm Önöket itt, a Vigadóban!

Nagyrabecsüléssel és tisztelettel köszöntöm Molnár László József Munkácsy-díjas grafikus- és festőművészt, akivel ma együtt ünnepeljük az 50 éves munkásságát összefoglaló kiállítását itt, a Pesti Vigadóban!

Ennek a nagyszerű kiállításnak legszívesebben egy alcímet is adnék, vagy nevezzük inkább mottónak – egy, állítólag Szókratész által megfogalmazott rövid bölcsességről beszélek – ami angol nyelven híresült el a nyugati világban: „*To be is to do*”, vagyis „*lenni az tenni*”.

Ha már ezt az angolnyelvű idézetet említettem, elmondanám a humorba ágyazott változatát is, ami az emberi létezésnek esszenciájára világít:

„*To be is to do*” – Szókratész

„*To be or not to be*” – Shakespeare

„*Do be do be do*” – Sinatra

A lenni / tenni kérdésköréről a különböző évszázadok alatt a filozófusok egymástól kissé eltérően gondolkodtak, de végül is az alapkérdés mindig ugyanaz volt: mi az emberi lét lényege és miben áll az "én" létezésének értelme? Ez számomra azért is érdekes, mert úgy gondolom, hogy egy művész, egy alkotó ember - ha esetleg sorsával nem is, de saját létezésével messzemenően ki van békülve és nem vívódik önmagában az élet értelméről, keresve az igazság fényét, feltéve, ha azt teheti, amire predesztinálva van, vagyis alkothat kedvére naphosszat. Ellenkező esetben élethosszig tartó program lehet az élet értelmének kutatása.

Szókratész felfogásában az emberi élet célja az erkölcsi jóra való törekvés volt. Ő úgy vélte, hogy a "*lenni*" nem elég – az ember értékét az erény és az igazság keresése, azon nemesedve pedig a cselekedetei határozzák meg.

Szókratész szerint a „*Lenni annyi, mint helyesen cselekedni.*”

Egy óriás időbeli ugrás után viszont **Immanuel Kant** már azt hangsúlyozza, hogy a legfontosabb erkölcsi kötelesség maga a cselekedet, illetve annak tudatos irányítása. Nála inkább úgy szólna a „lenni /tenni” értelmezés, hogy:

„*Cselekedni annyi, mint létezni*”, vagyis szerinte az erkölcsi cselekedet teljesíti ki az emberi létet, a létezés csak a cselekvésen keresztül nyeri el az értelmét. Az egzisztencializmus nagy alakja, **Jean-Paul Sartre** úgy gondolta, hogy a "*Lét megelőzi a lényegét.*" Vagyis az ember először „csak úgy” létezik, majd saját

döntéseivel és cselekedeteivel határozza meg önmagát. Lenni annyi, mint saját döntéseink révén létrehozni önmagunkat és végül is a cselekedeteink által válunk azzá, akik vagyunk, tehát *"az ember azzá lesz, amit tesz"*.

A Molnár László-i művészet és alkotótevékenység pontosan ezekbe a filozófiai szempontból emlegetett évszázadokba illeszkedik bele, mint egy precízen kimunkált görgő a csapágy gyűrűi közé, ahol élethosszig tartó keringésben fut, vagy akár bolygónk a Nap körül, szüntelenül, megállíthatatlanul.

Molnár László József valamennyi munkája a lehető legnagyobb mélységekből indul ki és elképesztő magasságokig emelkedik, hogy a mikro és makro világ egyes képződményei, képletei esélyt kaphassanak a figyelmünkre. Vizuális élményként tekint az alkotó a környezetben felhalmozódó hordalékok egyes darabjaira, majd beemeli ezeket saját műtermének közegébe, csendéleti tárgyakká minősítve az elhasznált, eldobott, feleslegessé vált vagy részben elvesztett, elhullott világ megannyi elemét. Mialatt csodálattal nézegeti a felhalmozott tárgyacskákat, Molnár László József lelke ragyog a gyönyörűségtől, mert - mint egy panteista, aki Isten mindenre kiterjedő immanenciájában, jelenlétében látja örömét - ő pont úgy gyönyörködik az univerzumban. Átéli a mérhetetlenül és kifejezhetetlenül hatalmas világ nagyszerű szépségét nap mint nap. Benne van, rajta van, alatta és felette van, mindenhol ott van a szépséges titok: minden egyes elszáradt falevélben, törött faágban, szakadt zsinagban, egy tépett szövetdarabban vagy kagylótöredékben, kődarabkában. A csoda benne van a molekulákban, az atomokban, a protonokban és a neutronokban, a kvarkokban, minden elemi részecskében, amelyek csak léteznek, amelyek velünk vannak vagy akár rajtunk kívüliek. A művész mindezek felé elemző figyelemmel fordul. Molnár László József által úgy minősülnek át bizonyos dolgok, hogy az észrevétlenség mítosza ne sérüljön, viszont a figyelem fókuszából kikerült vagy korábban ott sosem volt apró tárgyak megrajzolt, megfestett képei megidézzék az apró egyszerűségekben rejlő univerzum nagyszerűségét is. Az ősi, kínai bölcsesség visszhangozza mindannyiunk számára, hogy *„a hatalmastól ne félj, de a kisebbet ne nézd le”*. Molnár László József a tisztelet és alázat fontosságát hangsúlyozva – emellett pedig egyfajta korrekt – egyenes emberi tartásra is figyelmeztet.

Életművének itt bemutatott, szépen tagolt, 50 évét áttekintő kiállításán olyan különleges műveit is megtekinthetjük, amelyeket bár fél évszázada készített a mester, mégis frissességükkel a jelenkor művészetének jeles darabjaiként

tekinthetünk ma rájuk, hiszen nem fog rajtuk az idő és nem veszítenek sem fényükből sem aktualitásukból, ahogy rejtelmes izgalmukat megőrizve továbbra is gyönyörködtetik a nézőt. Ha belegondolok, nem is olyan könnyű dolog ez egy alkotó számára, történetesen az örökérvényűség lélekig ható erejét beleépíteni egy műtárgyba.

Molnár László József a magyar rajzművészet és grafikusművészet elvitathatatlanul kiemelkedő alakja.

Szerinte „...a művészettel való foglalkozás a világban való jelenlét, az öntudatnál levést jelent, azonosulást és tagadást. Kísérlet a lét értelmezésére, lebontására és újraértelmezésére, a töredékes és széthulló látszatvilág összerakására, vagyis a lehetetlenre...”

Nem kétséges, hogy Molnár László József alkotói attitűdje meghatározza, hogyan viszonyuljon a saját alkotói szemléletén vagy személyiségén túli dolgokhoz. Önmagából építkezik, a sajátosan fegyelmezett alkotói munkájából inspirálódik. Elhivatottsága, belső indíttatása egy összefüggő és véget nem érő cselekménysorozatot generál benne, leállíthatatlanul energizál, táplál és feltölt, hogy a gondolkodás és az alkotótevékenység parallel aktivitása révén elképesztő finomságú, szofisztikált érzelmekkel telített, fontos igazságokkal gazdálkodó művészetté nemesítse képeit. Molnár László József nem akarja megváltoztatni a világot, sokkal inkább összhangba kíván kerülni vele a kutatás, felfedezés és megismerés hármásával, közben bölcsességre és belső nyugalomra törekszik. Nála így működik a rajzolás-festés, az alkotás.

Pont úgy tesz, mint a TAOIZMUS bölcsei, akik az univerzum ősi, minden dolog rendje és törvénye szerint: nem a harc szükségét helyezik homloktérbe, hanem az egyensúlyt és azt, hogy a különbözőségek inkább kiegészítsék egymást, ne pedig küzdjenek egymással. Pont úgy, ahogy a víz: ami nem harcol, mégis mindig megtalálja az útját. Ahogyan Molnár László József életművét nézem, világosan kitűnik számomra, hogy a művész ismeri az emberi természet lelkének és szellemének millió ágon szerte futó jellemzőit. Ezt csak az tudja, aki önmaga érti az összhang lényegét, és aki tisztában van önmagával, küldetésével és szerepének fontosságával. Molnár László Józsefet a természetesség, a harmónia, a bölcsesség, briliáns szakmai tudás, alaposság és elképesztő elszántság, türelem valamint állhatatosság vezérli, lendíti tovább nap, mint nap és vezeti a művészet útján a világ rendjében. Sok évtizede tisztelem személyét, példás művészetét pedig nagyon nagyra becsülöm. Ráadásul sok éven keresztül

volt szerencsém Molnár mester oktatói munkájába is betekintést nyerni a művészeti felsőoktatásban Egerben, ami ugyancsak hatalmas tapasztalat és öröm volt számomra. Higgadt eleganciával tudott ugyanis életre szóló szakmai véleményeket megfogalmazni, amelyek inspirációkat adtak, segítettek a fiataloknak a folytatáshoz, sőt a fejlődéshez. Molnár mester mindig igazat mondott. A reménytelennek tűnő alkotói tévutakon vergődők számára pedig képes volt tisztelettel kiutat mutatni, felsegítette őket a hasztalan vívódás mocsarából és korrekt őszinteséggel igazította el őket.

Általa értettem meg, hogy maga a képzőművészet oktatása, az oktatói tevékenység is lehet az alkotói folyamatok fontos kiegészítője. Viszont nem lehet frontális a művészet edukációja, nem lehet kinyilatkoztató, a mester nem lehet „megmondó” ember, mert minden hallgató egy önálló személyiség, aki valójában saját törvényeit hordozza magában. Minden kimondott szó vagy gesztus következményekkel jár, ezért a korrektúrának csakis személyre szabottnak és hitelesnek kell lennie, ami a tanár részéről felkészültséget, tájékozottságot, elhivatottságot, tiszteletet valamint roppant nagy odafigyelést igényel, hogy az oktatói munka érvényre juthasson.

Az oktatói munkának fontos eleme a bizonyítás, miszerint a művészet mindenkor nélkülözni fogja az objektivitást. De miért kérnénk számon az objektivitást egy művészeti alkotáson? Ha a művész saját egyénisége és a személyisége által, önmagából kiindulva alkot, épít műtárgyat, nem pedig egy elvközösség diktátuma szerint vagy a közmegegyezés általánosan elfogadott dogmái szerint és az elvárások szorításában gyártja le „átlagolt” művét, akkor van esélye az egyediségre és önálló karakterre.

Molnár László József pontosan ugyan olyan alapossággal végezte munkáját tanárként is, ahogyan saját művészetét építette. Grafikáira, rajzaira és festményeire a sajátosan kialakított művészi látásmódjának valamint az alkotói eszközhasználatának köszönhetően a legmagasabb szinten megvalósított csúcsteljesítményeként tekinthetünk.

Molnár László József műveit szemlélve nemcsak az a zavarba ejtő, hogy a mai technikai eszközök – legyen az bármilyen fejlett kamera vagy szkennerek – képtelenek ilyen finomsággal visszaadni a tárgyak képnek pontos részleteit, hanem ezeken az egyszerű tárgyakon keresztül lelki és spirituális tartalmakat is képes megjeleníteni és közvetíteni. Elképesztő az is, ahogyan a megrajzolt elemek szinte teljesen átlényegülnek a művész keze nyomán. Nem pusztán

lerajzolja, megfesti vagy megörökíti modelljeit, hanem kiemeli őket a hétköznapi valóságukból, és új értelemmel ruházza fel őket. Kompozícióiban a tudatosság és az irányított véletlen feszes egységet alkot, ahol harmonikussá szervezi a kaotikus környezet elemeit. Így, ezek az általa megjelenített tárgyak darabok önálló jelentéshordozókká válnak. Molnár László József művészi hozzáállása – ez az aprólékos, türelmet kívánó alkotói folyamat – egyszerre lehet örömteli tevékenység és egyfajta önként vállalt lemondás is. Ám mindezek eredményeként valódi, magas színvonalú műalkotás születik, amely a poézis bonyolult-egyszerűségével mélyen megérinti a befogadót.

Miután egyszer, sok-sok évvel ezelőtt láttam egy Molnár-rajzot, elhatároztam, hogy többé nem dobok ki egyetlen fadarabot, szakadt madzagot, törött üvegdarabot, összegyűrt drótot, textílfoszlányt vagy kövecskét sem - többé nem tekintek felesleges hulladékként ezekre az apróságokra, mert ki tudja, hátha jók lesznek még valamire.

Nos, azóta is nagyrabecsúléssel gyönyörködöm a mester rajzaiban.

Gratulálok a mesternek!

Köszönöm, hogy meghallgattak!

Éljen a szabadság! Éljen a művészet szabadsága! Békét és biztonságot mindenkinek!